

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁSŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :
Na celý rok — — 4 koruny — hal.
Na pol roka — 2 „ — „
Na štvrt roka — 1 „ 20 „
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník, kraj. vyslanec.
Majiteľ a vydavateľ :
JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :
Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
sem sa majú posielať predplatky, jako dopisy do novin
ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 4 stúpcového
malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Židovskí statkári a arendaši v Uhorsku.

II.

V roku 1903. bolo židovských arendátorov — takých, ktorí vyše 100 jutár zeme vzali do arendy — 3170; a mali v rukách 3 milliony 350 tisíc aj 740 katastrálnych jutár zeme. Pred desiatimi rokmi bolo takýchto 2697, a mali 2 mill. 745 tisíc aj 100 katastr. jutár zeme. Na stranách hornouhorských nachodí sa takýchto arendašov: v Abauj-torňanskej župe 78, v Tekovskej 50, v Beregskej 47, v Boršodskej 69, v Gemerskej 20, v Hontanskej 37, v Liptovskej 7, v Marmarošskej 12, v Novohradskej 101, v Nitrianskej 162, v Prešporskej 147, v Šarišskej 5, v Špišskej 41, v Trenčianskej 76, v Turčianskej 15, v Ungskej 30, v Zemplínskej 194, vo Zvolenskej 2. Ale čísla této neukazujú smutné pomery tak, aké sú ony, lebo nemáme určité dôkazy o tom, že koľko *malých* majetkov arendujú židáci. Takýchto veľkosť obsahuje vyše pol milliona katastrálnych jutár, a tak židovskí arendátori na 4 millionoch katastr. jutár zeme žnú. Musíme pripomenúť aj to, že v krajine nachodiacich sa arendátorov väčšina sú židáci, a tak je to v každej jednej stolici. Aj to pripomenieme, že medzi Maďarmi a Kalvínmi viac sa nachodí takýchto, ako medzi Katolíkami a Slovákmi. Na príklad v Sabolčskej stolici z 380 arendašov je židovských 308, v Satmárskej z 217-tých 169 židov, v Ugočskej z 30-tých 20; v Zale zo 104 — 57, v Peštianskej z 2357 — 1480, v Baraňi zo 76 — 38, v Bihari z 192 — 135, v Čongrádskej z 26 — 24, v Hajduskej z 85 — 51, atď. — Ale to je najkrajšie, že židáci o mnoho viac zeme majú, ako štát. Tento má 2 milliony

786 tisíc aj 411 kat, jutár. Viac majú aj ako cirkev katolícka. Takzvané kňazské majetky učinia 2 mill. 403 tisíc aj 332 kat. jutár. Jedným slovom, židáci majú najviac pozemkov. Od roku 1868, ôsmu čiastku krajiny našej vykrojily sami pre seba. Učiní to teda dohromady: 4 milliony jutár vlastiny a 4 mill. jutár vyarendovanej zeme, teda spolu 8 millionov jutár. V krajine našej je pod obrábaním 30 millionov jutár zeme, z čoho nachodí sa v židovských rukách 37 aj pol procentov, teda viac ako tretina. Ale ani toto nezodpovedá čistej pravde, lebo jako kupujú a arendujú židáci pozemky vyše 100 kat. jutár veľké, tak podobne zdrapujú aj malé a sedliacke majetky. Jestli takto budú pokračovať, jestli kresťania budú tak ľahkomyselne gazdovať, a jestli liberálna vláda aj na ďalej podporovať bude vzťahovanie sa židov: tak o sto rokov polovica krajiny prejde do židovských rúk, ale nie ako arenda, lež ako vlastina. Že čo budú robiť kresťania v smutnej dobe tejto: to nemusíme predpovedať. Budú poddaní židom, budú sa ponížovať pred nimi, a budú im ruky lúbať za kúšтик chleba. K tomuto dopomôže nám liberálna sloboda, zákon a spravodlivosť. Takto zostanú slobodní občania otrokmi.

Pritom všetkom, že židáci tak výborne stoja v ohľade hospodárskom, ako je to, že sú viac špekulanti a kupci ako hospodári?

Vysvetlíme hádanku.

Známe je, že kresťanský hospodár len vtedy má peniaze, keď predá úrodu, čo býva po žatve. Teda na tento čas nechá všetky poplatky svoje. Žid na to strežie, lebo vie, že je kresťan utisnutý na groš. Vtedy žid prestane byť hospodárom, ale

je berzianerom. Svoje zbožie drží v sýpke, a nesmierny počet papierového zbožia vyhodí na trh, s čím ztláči cenu až na minimum, a tak utisnutí strední a malí hospodári prinútení sú za tú cenu predať, ktorú žid núka. A kto je kupcom? Zase len žid. (V Budapešti jesto 300 veľkokupcov na zbožie a sú do jedného samí židáci.) Zbožie kresťanských hospodárov prejde do židovej sýpky. Príde jaro. Gazda, ktorý v jaseňi predal, nachodí sa v najväčšej núdzi. Nemá ani peňazí, ani semä. Vtedy žid zkrúti koleso na berzi. Už viac nenúka papierové zbožie. Mnoho je kupcov a zásoba malá. Zbožie príde do ceny, a hospodár, ktorý v jaseňi za polovičnú cenu zmárnil svoje, prinútený je to isté draho kúpiť. Ale ako? Na borg, na úžeru. Práve tak, ako v minulé jaro, už na budúcu žatvu. Takto hospodári žid, nie tak na poli, ako na berzi, lebo tam lepšie môže cicaf krv ubohých hospodárov, ktorí ničoho iného nemajú, len tú biednu zemičku.

Spomenuli sme, že medzi Maďarmi lepšie pustošia židáci, ako medzi národnosťami. Dovedieme to príkladmi. V okrese zadunajskom, kde bydlí miešané obyvateľstvo, ale predsa Maďari sú vo väčšine, je 340 židovských statkárov, a tí majú dohromady 334.500 kat. jutár zeme. Na Hornom Uhorsku, kde sú Slováci vo väčšine a územie je vrchnaté, zdržuje sa 571 židovských zemepánov s 487.000 jutár zeme. V severovýchodných stoliciach, medzi Rusínmi je 407 židovských statkárov, a majú 389.000 jutár. V Sedmohradskej, kde je tiež miešané obyvateľstvo, zdržuje sa 259 židovských zemepánov, a majú 206.000 jutár. Všetky tieto kraje sú viac menej vrchnaté. Teraz ale pozrime Dolniu zem, kde číro čistí Maďari bývajú; najdeme tam 1211 židovských statkárov s 1 million 202 tisíc jutár najúrodnejšej zeme. Pred desiatymi rokami bolo tu 862 židovských majiteľov s 826.300 jutrami. Teda dobre porástli. Keď porovnáme všetky tieto čísla, zbadáme, že židáci nemajú radi chudobné vrchnaté kraje. Síce tam začnú, zdrapiac do pazúrov dáky malý majetoček, a keď sa na ňom podperili, nezostanú tam, ale ako na korisť číhajúci vlk, tiahnu na úrodnú dol.

Kresťania katolíci, čítajte len dobré naše knihy a časopisy!!

POLITICKÉ CHÝRY.

Otázka vystahovania.

Známe je ct. čitateľom už, že vláda uhorská bola utvorila smluvu s anglickou spoločnosťou «Cunard Line». Vláda naša zaviazala sa tejto spoločnosti, že ročite najmenej 30 tisíc vystahovalcov bude lifrovať onej spoločnosti. Ak-že by ale vláda toľko vystahovalcov sohnaf nemohla, bude povinná za každého chybujúceho (do 30.000) vystahovalca zaplatiť spoločnosti padajúcu vynáhradu. — Ale jako sa prevádza teraz táto smluva? Tak, že vláda vymenovala štátnych kommissárov vystahovalectva, a zabezpečila im 8 korún od každého vystahovalca. Potom celé to lifrovanie vystahovalcov vzali do ruky samí židovskí agenti, a títo tiež dostávajú isté procentá dľa počtu lifrovaných vystahovalcov.

Je to teda akési nepriam pekné kšeftovanie s biedou tých nešťastných, ktorí tu doma vyžif nevedia. Ale krajina naša následkom smluvy tejto aj *mravne* bude poškodená práve v Amerike. Vláda Spojených Štátov amerických totiž začína sa ohradzovať proti vzrastajúcemu prúdu vystahovaleckému. Utorila tedy taký zákon, že takých vystahovalcov, ktorých cudzie štáty akoby úradne vyvážajú — alebo vôbec nepripustí, alebo bude žiadať od každého hodnú summu peňazí zaplatiť na spôsob mýta. — Maďarské denníki prinášajú najnovšie radom zprávy z Ameriky, že americké obecenstvo veľmi neprajne posudzuje pokračovanie vlády uhorskej. Vôbec možno sa obávať i toho, že noviny americké pobúria verejnú mienku Američanov proti všetkým vystahovalcom z Uhorska. Toto by bolo ale na každý pád veľmi osudné pre našich vystahovalcov. A všetko to stane sa len preto, že vláda naša nevšímla si ani zákonov amerických. A tak stať sa môže napokon ešte i to, že smluva vlády našej s «Cunard Line» nebude sa môcť prevádzať, alebo sa musí zmeniť tak, aby Spojené Štáty nemohly sa stavať proti tej smluve.

Otvorenie snemovne.

Pre upokojenie strajku železničiarov dal odročif minister Tisza pojednávania snemové. Stalo sa to k vôli Košuthovcom, ktorí vládě na ruku šli pri utlačení strajku. Košuthovci boli slúbili železničiarom, že tak a tak budú zastávať ich a krivdy na nich páchané pretriasať na sneme. Strajkujúci železničiarci sa na to hneď uspokojili a bolo po strajku, a vláda bola tiež bez starosti. — Aby sa ale Košuthovci nemuseli príliš unúvať za železničiarov na sneme, minister dal snemovňu odročif na neurčitý čas. Medzitým voľaktorým železničiarom vypovedali zo

služby, mnohých pozatvárali, nuž je pokoj. — Železničiar teraz vinu kladú na svojich vodcov židovských. (Vázsonyi a Visontai, ablegáti), že ich vohnali do toho strajku, že im sľubovali pomoc socialdemokratov, ktorí mali vraj všeobecný — všetkých robotníkov strajk vypovedať; ale ostalo všetko pri pokoji, a železničiar boli v prepriatych nádejach svojich sklamaní.

Tie mnohé strajky tuším dajú novú zbraň Tiszovi do ruky proti triede robotníckej. Tak sa hovorí, že Tisza zamýšľa akýsi zákon nový utvoriť o strajkoch. Tomuto my nepriam veríme. Takýto zákon by málo čo docielil. Kto zná, ako sa socialdemokrati tajne organizujú, aké strajkové fondy majú vo všetkých krajinách a ako si vypomáhajú pri strajkoch: ten bude na čistom z toho ohľadu, že strajky sa sotva dajú krajinským zákonom zamedziť.

Snemovňa započala svoje zasadnutie nové teraz v sobotu. Vyvolili predsedu, podpredsedov, zápisníkov, taktiež členov jednotlivých výborov. Potom prišiel pohrab veľikého básnika a spisovateľa Jókai. Uzavrelo sa, že sa má pohrab vybaviť veľkolepe na trovy štátnej kassy, čo bolo jednoducho prijaté. Jókai túto veľkú poctu zaiste zaslúžil, ako spisovateľ v Uhorsku najplodnejší a po celom svete známy o jeho remánoch, bájkach a rozprávkach.

Krajinský rozpočet.

Po pohrabe Jókai, na utorkovom zasadnutí snemovom predostrel finančník Lukáč krajinský rozpočet na rok 1904.

Ani nemusíme zvlášte pripomenúť, že výdavky štátne sa zase *zväčšily*, ako obyčajne každý rok. Lenže teraz je toho vzrastu výdavkov trochu primnoho. O 107,978.199 korún bude viac výdavkov, nežli bolo roku minulého. — Súvaha tohoročných štátnych príjmov a výdavkov je nasledovná:

Riadne výdavky: 1.024,562.180 korún. — *Riadne príjmy*: 1.081,376.795 korún. Tu je teda zvyšok príjmov 56,814.615 korún.

Mimoriadne výdavky: 165,522.441 korún. — *Mimoriadne príjmy*: 109,305.150 korún. Tu je teda 56,217.291 korún deficitu.

Assentírka.

Assentírka na minulý rok pripadajúcich rekrútov sa už previedla a ešte tohto mesiaca začne sa assentírka vojopovinných na rok 1904. Úradný časopis teraz uverejňuje obežník honvédskeho ministra Nyiryho, v ktorom administratívnym vrchnosťam dáva podrobnú úpravu o tých poriadkoch, ktorých sa majú administratívne vrchnosti pridržiavať pri assentírke.

Svolanie delegácií.

Úradný časopis uverejňuje tri najvyššie kráľovské reškripty, v ktorých jeho veličenstvo kráľ sdeľuje spoločnému zahraničnému ministrovi grófovi Goluchowskému a ministrovi grófovi Tiszovi a dr. Körberovi, že delegácie svoláva do Budapešti na 14. mája.

Rusko-japonská vojna.

Dochodia zprávy s bojišťa na pevnine, ktoré je už za Jalou v Mandžurii, oznamujú, že Rusi utiahli sa do hôr pri Föngvangčengu, a tu sa chystali k odporu. Ale Japonci im nepopriali oddychu, lebo ako vtedy boly telegramy oznámily, japonské jazdecké oddiely už na druhý deň ukázaly sa pred Föngvangčengom, prezrely posície Rusov a generál Kuroki už 6. mája napadol Rusov aj pri Föngvangčengu, ktorých bolo tam dvetisícvesto mužov. Vojsko Kurokiho celý tento oddiel zničilo, pričom štyristo Rusov padlo do zajatia a krem toho Japonci ukoristili aj šesť kanónov, ktoré však klinom nabili. Japonci zaujali tedy i Föngvangčeng a Rusi cúvajú smerom k Liaojangu.

Že Kuroki bude hnať Rusov ďalej do vnútra Mandžurie, to vie aj generál Kuropatkin, ale ešte vždy necíti sa byť dosť silný, aby sa postavil proti víťaziacemu Kurokimu. Teraz by totiž už prišiel rad na samého Kuropatkina zastaviť Japoncov na víťaznej ceste, ale dochodia chýry, že Kuropatkin radšej cúvne, ako by sa mal postaviť proti Kurokimu a preto vraj opustí Niučvang, postavané opevnenia dá rúcať a že i so svojim štábom utiahne sa do Mukdeny.

Púť peštianskych slov. katolíkov.

Dňa 15-ho mája, v nedelu pohne sa púť slovenských veriacich z jozefovského chrámu na milostné miesto: «*Maria Remete*». Pútnikov vedie velp. Edvard Sándorfi, redaktor. Cestou, ako i v chráme milostnom spievať bude miešaný sbor «*Kat. Del. Kruhu*» štvorhlasne. Na milostnom mieste bude sv. omša, kázeň slovenská, po obede litánie. Zúčastnite sa na tom púti všetci peštianski katolíci slovenskí. *Vincenc Jonec*, spevár

V Trnave advokátska kancelária

pána *dra Milana Ivanku* nachodí sa v dome kráľovského notára pána Thináglá. (Dolná-hrubá ulica číslo 19.)

Päť dní roku 1900 v Ríme.

Zaiste nič milejšieho nemôže byť nábožným pútnikom, putovavším minulého leta do Rímu, než knižočka táto. Tu najdú opísané, čo všetko radostného zkusili a utešenými obrazmi znázornené, čo tam znamenitého videli; každý teda, kto chce sa milo rozpomenúť na svoje putovanie do Rímu, nech zaraz obstará si túto peknú knižočku. Dostať u Fr. Richarda Osvalda, správca fary na Teplej (Lenge, o. p. Bélabánya, Hont m.) Cena 4 korún s poštou 45 halierov, 50 výt. 18 kor.

Sv. Izidor čo príklad sedliakov, dľa Jána Petra Toussaint, podáva dr. Jozef N. Janda, farár Černianský a professor. K dostaniu v tlačiarňi u Juliusa Zhorella vo Veľkých Topolčanoch.

Krajinský Púť do Lurdu.

Predsedia budinskej Marianskej Congregácie, pod hlavným ochranstvom a arcipastierskym požehnaním Jeho Eminencie pána Kardinála-Kniežaprimasa z príležitosti polstoročia od vyhlásenia článku viery o bezpoškvrnom počatí preblahoslavenej Panny, ľudový púť poriadajú do **Lurdu**, v ktorom každý uhorský katolík, mužský ako aj ženská, môže účasť vziať. — Hlásit sa môžu u vp. duchovného *Adolf Thym*, hlavného sekretára Budinskeho Kat. Kruhu, Budapešť, II., Toldy Ferencz-u. 30., u ktorého aj podrobný plán možno dostať.

V Budapešti r. 1904, v Kvetnú Nedeľu.

Heinrich Fieber,
direktor spolku sv. Imricha.

Adolf Thym,
hlavný sekretár budinskeho
k. Kruhu a preds. Congr.

Dr. Imrich Sebök,
katechét, predseda Congr.
gácie.

Na žiadosť riaditeľstva púti vel. p. *Jozef Skarda*, dekan-farár v Šaštíne (nitrianska stolica) s vďačnosťou prijme a programy pošle všetkým tým slovenským pútnikom, ktorí na púti účasť vziať chcú.

Predbežná poznámka!

Čas odchodu púti: *21. augusta 1904.* — Ceny sú:

I. trieda s 8 dňovým zaopatrením	480	korún.
II. " " "	370	"
III./a " " "	215	"
III./b " len s bytom	185	"

Smer cesty: Budapešť—Viedeň—Innomosty—Einsiedeln (pútnické miesto) Genf—Paray-le-Monial (pútnické miesto) Lyon—Toulouse—Lurd—Lyon—Genf—Zürich—Innomosty—Viedeň—Budapešť.

Cesta potrvá 14 dní.

Ďalšie úpravy v podrobnom pláne.

Povážajme stromy ovocné!

Aj planý gazda vie, že zem povázať treba, lebo rastliny vyčerpú ju, tak že len burinu bude rodiť. Ale keď hospodárom radíme, aby aj ovocným stromom dávali pokrm, to jest aby pohnojili pôdu, do ktorej korene púšťajú: vtedy hľadajú posmešne na nás, kývajú hlavou a hovoria: Na kiego čerta! Škoda hnoja!

Oni tak rozmýšľajú: strom i tak ďaleko púšťa korene, a tak tie najdu dostatočnej potravy. My ale, a vôbec všetci zkusení ovocinári, na tieto námietky toto poznamenávame: Gazdíčkovia milí, vy sa musíte ešte dačo učiť, a keď sa naučíte to čo my vieme, tak uznáte, že veru aj strom potrebuje svoje, lebo časom aj korene vycicajú silu zeme, a to tým skôr, čím je ona planšia, a čím menší priestor ušiel sa stromom, čo tolko znamená: že čím hustejšie vysádzame stromy, tým

prv vyžijú zem. Nuž veď je to celkom prirodzené, o tom škoda by bolo veľa vyprávať. Tá komora, ktorú korene vyžierajú za pár rokov sa vyprázdni, a keď potom hospodár nevynahradí tú ztratu, strom tým menšiu úrodu dáva, zriedka rodí, a ovocie zplanie. Zmení sa aj veľkosť a chuť jeho. Nečakajme až toto nasledovať bude, ale usilujme sa čím skôr koniec vziať tomu. Keď vypravame o povážaní stromov, veď musíme, že stromy s kvoskovitým ovocím — mimo slivky — nemajú radi frišký maštalný hnoj, a takéto viac škodí, ako osoží. Ba skrze nerozumné hnojenie strom ľahko pochyť rozličné choroby. Ostatné stromy povďačné budú za hocaký hnoj, a od toho závisí úrodnosť jejich. Len na to dávajme pozor, aby frišký hnoj neprišiel rovno ku koreňom, ale nech je medzi tými a hnojom čo len na 4 prsty zeme. Táto potom odoberie silu hnoja, ktorú voda (dážď) potom vypracuje a tak oddá koreňom.

Aj toho musíme sa varovať, aby sme stromy pre sám hnojili. To len vtedy a tam robme, kde je na to ozajstná potreba, čo stromy s tým zradia, že zostanú neúrodnými. K tomuto cieľu môžeme upotrebiť všelijaký trus, moč, hnojovnicu, miešaný, ba aj fabričný hnoj. Že jeoen strom koľko má dostať, to závisí od veku, od veľkosti, od druhu (sorty) a od zeme, v ktorej rastie. Veľký strom viac žiada ako malý, hruška viac ako jablň, táto zase viac ako kvôstkovitého ovocia stromy. Vo viazanej a v tlstej zemi viac potravy najdu korene, ako v piesočnatej, a preto predošlú nebudeme tak často povázať, ako túto druhú. Francúzi, ktorí sú dokázali majstri v tejto veci to hovoria, že koľko kvadrátnych metrov zakryje koruna stromu, tolko rázy 12 kilogrammov dobrého trusu treba dať tomu istému stromu.

K hnojeniu stromov môžeme upotrebiť aj človečince — riedku brdu zo záchodov — k čomu primiešame popol. Z tohoto dajme 10—15ročným stromkom pol putne, 20—30ročným za tri putne. K tomuto cieľu upotrebuje sud, do ktorého nalejeme jednu tretinu človečincov a dve tretiny vody. S týmto riedkym trusom v jaseni, keď sme obrali ovocie popravíme pôdu ovocných sádov. Najprv vykopáme na 20—25 centimetrov hlboký jarček v šírke koruny stromu, a nalejeme doňho trusu, počom úzky jarček zahádzeme bez toho že by sme zem udlávil. Túto prácu môžeme aj

koncom júna robiť, keď sú stromy preplnené ovocím, len že vtedy viac vody musíme primiešať do trusu.

Ináčej stromy môžeme trojakým spôsobom povázať.

1. Vykopeme okruhly jarček pod korunou, tak ako som to hor spomenul.

2. Vyvrátame so zemovým nebôziacom pod stromom dva rady jamočiek, jednu od druhej na 30—50 centimetrov, a do týchto nalejeme riedkeho trusu.

3. Môžeme hnoj pod celým stromom rozkydať a podkopať. Tento posledný spôsob potrebujeme v ovocných zahradách, predošlé dva hoc kde. Najlepší je prvý spôsob.

Riadny čas povážania je jaseň.

Ešte poznamenám to, že liať trus na peň stromu, je márna práca, lebo nedostane sa ku tenkým korenkom, a té nebudú vstava vycicať ho,

Riedký trus najradšej majú jablone a brušky, ostatné stromy však žiadajú miešaný hnoj.

Prosíme hospodárov, ktorí dosiaľ ani len nemysleli na to, aby popravili pôdu ovocných stromov, nech nasledujú radu našu, ktorú veru neobanujú. Z.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok ... .. 4 koruny

na pol roka ... .. 2 koruny

na štvrt' roka ... .. 1 koruna.

«Kresťan» kiadóhivatala

Budapest, IV., Ferencz József-rakpart 27.

Milodary poslali na kostol Lutišský:

Vdova po Janovi Soós rodená Karolina Korsamer — na rozpomienku, že videla veľajúci drevený kostolík pred 54 rokmi bývala vtedy na Ťerchovej — veľú z Levic poslala 30 korún; Eva Vincent z Malackov 1 korunu; Florian Huppan, kostolník na Kőbányi v Budapešti vybral 20 korún; Karol Markovič z Bitčice 2 koruny; Trnavská Kapitula 2 koruny; Jozef Kőhalmi, direktor hlavného gymnasia z Trnavy 5 korún; vel. p. Ján Duday, farár z Tökésujfalu 2 koruny; Béla Šomšič z Baboče 5 korún; Karol Seyler, dekan z Bajču 10 korún; vel. p. Štefan Breyer, katechéta v Budapešti 3 koruny; Farský Úrad Perbete 2 koruny; Mladoniczky kanonik z Rábu 4 kor.; Ján Hoffmann, pokladník spolku III. rádu sv. Františka v mene spolku zo Žiliny 4 koruny; Ernest Némethy, kaplán z Budaörs 2 koruny; dr. Adam Ott, farár v Buda-

pest Ujlaku 2 koruny; Jozef Kováč, dekan v Barsfüss 1 korunu; Jozef Rózsa z Prešporoku 2 koruny; Vilhelm Kurtz, opát v Budapešti 4 koruny; Jozef Szuszay, kaplán Karácsond 2 koruny; Ján Belavy z Nagy-Károly 3 kor.; Anna Šinko a Maria Hanzel z Beckova 2 koruny; Ján Tencer Podhorský z Uj-Bánya 1 korunu; Gáspár Rovnyán, notár Dlhéhoľa 4 koruny; Jeden Bohuznámy zo Starej Bystrice 2 koruny, Tinka Studený zo St. Bystrice 3 kor.; Šándor Simička z Malého Garamu 4 koruny; Anna Strmen zo Starých hôr 1 korunu 20 halierov; Vel. pp. Piaristi z Trenčína 26 korún; Dom pánov Minoritov Imreg 1 korunu; Osvietený pán biskup a prepoš Ján Majorošy z Kaloče 10 korún.

Začo všetkým tuto spomenutým úprimne ďakujem. Pán Boh zaplať a požehnaj v mene chudobných farníkov privolávam Ján Greben, farár lutišský.

Milodary na kostol P. Marie na Hore Levočskej.

Alžbeta Kuris z Košic, Ján Ďuriš, Maria Stako, Dorothea Ňugod z Kavečan, Jozef Čipka, Anna Mitro, Anna Šima, Pavel Martončík, Ján Harvan, Ondrej Ňugod z Kavečan po 2 koruny; Veriaci zo Šemviza (Šariš) 10 K, viacerí 9 korún 60 halierov, Jozef Mäta, Rozalia Imrých, Jozef Tokarčík, Ondrej Kisoňak, Anton Andrassy po 2 koruny; z Košic: N. N. 2 kor. 40 hal., N. N. 11 korún 80 hal., Ján Dudaško 2 kor., Ondrej Čengroš 3 koruny, Ondrej Lengyel 2 koruny, Anna Mihalik, M. Kimay, Ondrej Sopko, Ondrej Ončak, Žofia Korheľ, Ján Kušnir, Anna Durenda, M. Ruzojak, J. Železník, Alžbeta Hak, Ondrej Žilka, Žofia Demický, Jozef Kolársky, Matej Kašovský, Maria Tkáč, Zuzanna Slivka, Maria Nogravec, Katerina Kapko, Juraj Mikloš, Anna Kubik, Anna Vojtko, Zuzanna Žebrák po 1 korune; z Hrabušic: Ondrej Kubický 10 korún; z Veľbach: Ján Forgáč 20 kor., Ondrej Vendruch z Veľbach 20 korún, Ján Brajerčík 5 korún; z Biacovec: Maria Bača 4 kor., Helena Bojasky z Biacovec 20 korún, Karol Šumara 1 korunu; z Levoče: Helena Demaň 2 kor., Anna Kostecký 2 koruny; z Lieskovej: Alžbeta Šebest 4 kor., Štefan Sarňak sbierka 52 K 50 halierov; z Harihovec: Jozef Faigel, Maria Kolesar, Maria Novotný po 4 koruny; z Levoče: Gejza Deli 20 K; zo Župčan (Šariš) Štefan Frič 61 korún 50 halierov; zo Šuňavi: Štefan Jančuš; z Novej-Lubovni: Florian Kaleta; z Košickej-Novejvsí: Ondrej Kováč po 2 koruny; dp. Ján Pataky, farár z Kacvina 90 korún 52 halierov; zo Zubrohlavi: Štefan Mnoheľ 4 koruny; zo Širokého: Alžbeta Klimko 2 kor.; z Popradu: Maria Kitka 2 koruny.

Zázračná Matka Levočská nech bude všetkým hojnou odplatou.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XVI. číslo 4. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj Babka v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

BESEDNICA.

Obrázok zo života kňazského.

Podáva *Jano z budy.*

Ležala istá starenka na smrteľnej posteli, a pretože s majetkom už poriadok urobila, chcela i so svojou dušou poriadok urobiť, lebo sa jej už približoval koniec života. Obávajúc sa teda, že do rána nedožije, poslala ešte večer pre duchovného otca, ktorý asi poldruhej hodiny cesty odtiaľto za horou vo farnosti N. už viac rokov starosti duchovné viedol.

Horlivý starček-farár na oznámenie, že má ísť ku chorému — bárs už bolo prineskoro večer, — predsa nechcel sa omeškať, aby snáď chorá bez posledných sviatostí neumrela. Dal si zapriať konička od mendikapa-holčeka, aby tak čím skôr prišiel k nemocnej starenke. Mohlo byť asi deväť hodín večer, keď sa pohnul na cestu, ktorá viedla cez horu. Bola veľká tma. Mali síce sebou lampášik, ale tento veru slabé svetlo dával. Chcel ísť aj kostolník s nimi, ale smelého ducha pán farár odvetil, že však ide s ním aj Pán Boh, a tak že sa nemá čoho obávať.

Íšli teda len paholček a starý páno. Prišli do hory, kde ešte väčšia tma bola. Naraz koník skočil a frkal. Ale starý páno sa nezľaknul bársčoho, lebo jako kaplán bol pri väzňoch jedného veľkého áreštu a mal príležitosť so všelijakými väzňami sa pozať. Aj teraz chladnokrevne sa pýtal:

— Je tu voľakto?

— Áno, tu je voľakto — odpovedal na to jeden surovo-ostrý hlas.

— Snáď ste poblúdili človeče? — pýtal sa ďalej starý páno.

— Ja ani sám neviem, ale by som sa rád dostať za horu — odpovedal ten istý hlas.

— Keď je tak, vysadnite si, lebo sa ponáhlam k nemocnému.

V tom za čas bolo ticho a starý kňaz len toľko zbadal, že sedí pri ňom jeden silný, robotnícky muž.

Naraz neznámy hovorí:

— Hm, teda vy ste kňaz; ej, veru toto nenie čas pre vás. Noc má svoje právo a zlí ľudia tiež; a či sa vy nebojíte zbojníkov?

— Veľmi nie! lebo som sa už nejednemu do očí díval, ale moja povinnosť ma vedie, a Boh je so mnou, teda ani sa nevyprávať, lebo vážna je toto chvíľa pre nemocného.

O chvíľu, keď už mali z hory von vynsť, vrhol sa zbojník na kňaza. Chmatnúc ho pod krk, začal ho dusiť vo vozíku. Starček sa nebránil, ale koník — práve vtedy, keď vrah chcel vraziť nôž do prsú kňazových — neoby-

čajný hlas vydal, a vrah prestrašený rukou trhnul zpiatky, nôž ukryl, sadnúc si, jako keby sa nebolo nič stalo. Paholček len ďalej poháňal, nezbadajúc ničoho, čo sa za ním dialo.

Starý kňaz ťažko si vydýchnuť, a potom pýtal sa vraha:

— Či máš zápalku?

— Mám. A načo vám je?

— Čosi mi vypadlo, a to musím najstť.

Zbojník namrzeno zažal zápalku a starček hľadal jedon drevený krížik, ktorý keď našiel, pobožkal ho a hovoril:

— Tento krížik vždy pri sebe nosím, a nemôžem ani chvíľe bez neho byť. Vznáctny mi je tak veľmi, jako môj život.

— A prečo že vám je tak veľmi vzáctna táto maličernosť?

— Prečo priateľu?... Preto, lebo nosí pamiatku dvanástich, ktorí ťažkou smrťou z tohoto sveta vylúčení boli; a tento krížik bol sprievodcom i so mnou v posledných minútach života jejich.

— A jakou že teda smrťou zomreli? Či na vojne alebo v kolere?

— Ani na vojne, ani v kolere neumreli, ale pretože boli zbojníci, jako si práve aj ty, boli odsúdení na smrť a boli obesení.

— Obesení? Ba do čerta!

V tom zostali ticho.

O chvíľu prehovorí kňaz:

— Áno, jako som povedal, tak ešte raz na moje statočné slovo hovorím, že boli obesení. Nie na raz, veď neboli ani spolu; ale to bolo za tých 10 rokov čo som bol kňazom pri árešte, kde veľkí zločinci zatvoreni boli. Poslední boli tí dvaja, ktorých možno si aj poznal, N. N. a M. M. Týchto som naposledy na tej strašnej ceste života s týmto krížikom odprevádzal. Tento krížik ich posilňoval a oni pobožkajúc ho, smelšie kráčali na jejich popravné miesto, kde i koniec vzali.

— Velebný otče! Keď je tak, teda i mňa privedte na dobrú cestu, lebo i ja som veľmi veľký hriešnik a zločinec; snáď o mnoho väčší, jako boli tamtí nešťastníci, a len moje šťastie je, že mňa dosiaľ ešte nechytli, lebo i so mnou by sa iste bolo tak stalo. Teraz už uznám, čo som, a čo som zaslúžil. Prosím vás, odpusťte mi a očistite moju biednu dušu od strašných hriechov mojich. Chcem od teraz nový život začať, a čo sa ešte dá napraviť, to napravím.

V tom prišli ku domu nemocnej, ktorú starček-kňaz poslednými sviatostami na poslednú cestu ozdobil, a vraha, pokánie činiaceho, na druhý deň na cestu opravdivého života priviedol

---

Poľnohospodárske museum, ktoré nachodí sa v Budapešti na kerepeši-út č. 72., odporúčame obecnstvu k návšteve, keď pri dajakej príležitosti príde do Budapešti. Tu sú vystavené rôzne plodiny a náradie hospodárske a neplatí sa žiadne vstupné.

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačenu adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťami ako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novín.

***

† **Ignác Tvrďý**, prepošť a farár na Čáci, umrel dňa 6. t. m. v 76. roku. Ignác Tvrďý narodil sa r. 1828. v Žiline, za kňaza vysvätený bol roku 1851. Bol vždy verným synom svojho ľudu, a podporovateľom všetkých pre ľud potrebných podnikov. Večná a vďačná mu pamäť!

Móric Jókai, slávny maďarský spisovateľ zomrel dňa 5-ho t. m. večer v 80. roku. Narodil sa 19. februára 1825. v Komárne. Jeho telesné pozostatky pochované boli na krajinské útraty dňa 9-ho t. m. po poludní o 3. hod. pri veľkej účasti obecenstva. Národ maďarsky utratil v ňom jedného z najprednejších spisovateľov.

Náš londýnsky veľvyslanec u kráľa Edvarda. Z Londýna oznamujú: Kráľ Edvard v Buckinghamskom paláci prijal na výsluchu rakúsko-uhorského veľvyslancu grófa Mensdorffa, ktorý mu odovzdal svoju poverujúcu listinu.

Obecnie voľby vo Viedni. Vo Viedni teraz previedli voľby mestských zastupiteľov vo všetkých dvadsiatich okresoch. V štyroch okresoch zvolení boli liberálni, v ostatných okresoch zvíťazili kresťanskí socialisti.

Zas bomba v Barcelone. V španielskom meste Barcelone zas udal sa nebezpečný výbuch a síce v škole jezuitov. Chovanci jezuitov vybrali sa na prechádzku a sotva vyšli zo školskej budovy, pod bránou vybuchla jedna dynamitom naplnená bomba. Výbuch silno porúchal budovu a ľahko ranil vrátnika, ktorý práve zatváral bránu. Kto položil bombu, nevedia.

Explodoval plyn. 9-ho mája popoludní udalo sa v dome zvanom Király-bazár veľké nešťastie. V byte na tretom poschodí pukla cieva, následkom čoho sa mnoho plynu vyrútilo do bytu. Sluha Ján Hegedüs vojdúc do bytu, zažal sirku, na čo plyn explodoval. Sluha a služka menom Katarina Fodor utrpeli popáleniny a museli byť odvezení do Rochusovej nemocnihe. Explosia otriasla dom natolko, že polícia nariadila vyprázdniť dva byty.

Útok proti grófovi Jánovi Nep. Zichymu. 7-ho mája popoludní udal sa na Margitinom ostrove opovážlivý lúpežný útok. 84ročný gróf Ján Nepomuk Zichy na ostrove v sade, na jednej lavičke čítal si noviny. Sada bol opustený. Zrazu prišiel k nemu jedon čiernoodený pán a zdrapiac grófa za hrdlo a vytiahnuť revolver žiadal od grófa peniaze. Staručký gróf sa bránil, vyrazil útočníkovi z ruky revolver, ktorý na zemi vystrelil. Útočník zbraň zdvihol a rukoväťou revolvera štyrikrát tak uderil grófa po hlave, že krvou zaliaty klesol. Lúpežník za tým vytrhnul mu z vaku toľku, kde mal gróf asi 20—30 zlatých, podobne i zlatú retiazku s hodinkami a ztratil sa medzi krovím. V sade pracujúci robotníci pribehli grófovi na pomoc, prebrali ho a zavolali ochrancov, ktorí ťažko raneného zaviezli do jeho paloty v Museálnej ulici. Polícia energicky pátra po lúpežníkovi.

Nebezpečnú ženštinu lapila viedeňská polícia, ktorá pod menom Olga Törökova, jako bohatá vdova, vábila gavalierov a rozličným spôsobom pripravila ich o groše. Pri policii vysvitlo, že klamárka menuje sa Anna Terezia Fürk a pochádza z jednej prešporskej obce, kde jej otec je tesárom.

Skočil s 22 poschodia. Sydney Haydon, ktorý o všetko prišiel, vyšiel minulé dni v New-Yorku do 22 poschodného domu, ktorý práve dostavili a hodil sa na dlažbu z výšky 250 stôp. Haydon tak silno padol, že sa mu všetky kosti v tele dodrúzgaly a zostala z neho len krvavá hromada.

Krádež. Z Povážskej Bystrice píšú, že tamojšiemu udenárovi Jánovi Barčíkovi minulé dni jednej noci vlámali sa do obchodu a ukradli mu celú zásobu mäsa čo mal v jatke. Škoda činí asi 220 korún. Zlodějov stopujú.

Zadusil sa. V Odorine vo Spiši dňa 28-ho apríla 80-ročný Ján Rerko, ktorý v rozume pochyboval, keď nikoho nebolo doma, do ešte horúcej pekárskej pece vlezol a tam sa zadusil.

Zastreliť sa od hanby. V Debrecíne zámožného a váženého zámočníckeho majstra Michala Szabó-va pristihli pri falšovaní peňazí. Chytili ho a zatvorili do vyšetrovacieho väzenia, kde sa 8. mája revolverom od hanby zastreliť. Jako prišiel uväznený k revolveru, nevedno.

Najdlhší jask na svete, jako je známé, bude jask Simplon, ktorý dnes-zajtra bude už celkom prevrtaný. Jako totiž oznamujú, v južnovýchodnej časti jasku pracujúci robotníci 30. apríla po prvý raz počuli výbuchy, ktorými v severozápadnej šachte jasku lámu skaly. Z toho uzatvára sa, že na protivných stranách pracujúci robotníci onedlho sa stretnú vo vnútri dlhočizného tunellu.

115ročný človek. V obci Kazva (stolica Maros-Torda) zomrel tieto dni jeden rumunský sedliak, istý Filip Boár, ktorý mal 115 rokov. Boár oženil sa v 33. roku svojom a za 65 rokov žil v blaženom manželstve. Žena zomrela mu pred 17 rokami.

Telefon v Liptove. Liptovská stolica vyjednáva s ministerstvom obchodu ohľadom toho, aby telefon zavedený bol po celej stolici. Z Liptova sdeľujú, že majú nádej, že telefon ešte tohto roku započne účinkovať.

Do pozornosti kosy zadovázajúcemu obecenstvu.

Aby si každý jeden čím ľahšie zaopatril mohol svetočyrnu generála Deveth delo-ocelovú kosu, v minulom čísle sme pripojili zadovázajúcu listinu, ktorá sa má v páde zadovázania riadno a zreteľne vyplniť a na pána *Pavla Sohr, Szill* (Somogym.) zaslať, lebo toto je jedine opravdový zadovázajúci prameň na svetočyrné generála Devetha delo-ocelové kosy. — Tého kosy prevýšia všetko, čo sa v tomto diele nachádza. Preto nech nikto nezamešká príležitosť, kto dobrú kosu chce mať, a nech si nezfašuje niekoľko slov za všeobecné dobro medzi svojimi známymi, nech odporúča kosy této. Keď niekto žiada, aby sa mu kosy len neskoršie zaslaly, radno je už teraz svoju zásobu objednať. Objednanú zásobu len vtedy zašleme, na kedy to žiada odberateľ. Kosy této sú všeobecne tak obľúbené, že v mesiacoch máji a júni je tak veľký odber, že dielna len s najväčším napnutím a namáhaním je vstave svojích odberateľov riadne vyslúžiť. Čt. čitateľov upozorňujeme na dnešný oznam.

Veľké nešťastie v bani. V Španielsku v bani «Réunion» neďaleko mesta Seville následkom výbuchu baňského plynu udalo sa veľké nešťastie. Šachta sa srútila a zasypala tam pracujúcich baníkov. Dosiaľ vytiahli 53 mrtvol.

Rumunsko proti židom. Z Bukareštu oznamujú, že senát odhlasoval nový zákon o kupčení s liehovými nápojmi. Zákon nameraný je zvlášte proti rumunským židom.

Kurrentuje mladoženicha. Viedeňská polícia telegrafične oznámila budapeštianskemu hlavnému kapitanátu, že 25ročný krajčírsky pomocník Anton Hess od jednej devy pod záminkou manželského sľubu vylákal tisíc korún a ušiel. Švindler je strednej postavy, má čierne fúzy a vlasy. Polícia ho hľadá.

***

Šťastným sa môže považovať ten človek už na tomto svete, za život ktorého sa toľkí ľudia modlia, ako za lekárnik *Fellera* v Stubici pre jeho podivný Elsa-Fluid. Michal Rajtik z Vistuku, o. p. Báhony (prešporská stol.) píše lekárnikovi Fellerovi nasledovný list: «Pochválen Pán Ježíš Kristus! Z hĺbokosti srdca nášho ďakujeme Vám všetci za váš požehnanie poskytujúci Elsa-Fluid. Keby sa kto chcel presvedčiť o skutočnosti, nech sa ma opýta a ja milerád dosvedčím každému, že: 1. Mária Cajkovič Jánova od hôľov už nevedela čo má robiť, o 3 dni ju Fellerov Elsa-Fluid úplne vyliečil. — 2. Jozef Moravčík od bolenia zubov temer zblaznel. Niekoľko kva-

piek Fellerovho Elsa-Fluidu ho uzdravilo. — 3. Katarina Peško Matejova mala zkaženú krv a myslela, že už musí zomrieť, a hľa, Fellerov Elsa-Fluid a Fellerove Elsa-pilulky ju behom 4 dní úplne vyliečily. — 4. Tomáš Chorvát strašne trpel na žalúdočnú krčú, a 1 flaska Elsa-Fluidu mu pomohla. — 5. Terézia Križan už od rokov nemohla nohami pohybovať, 3 flasky Elsa-Fluidu tak ju vyliečily, že teraz už chodiť môže. — 6. Mária Csajkovič Pavlova už nemohla rukami pohybovať, Fellerovmu Elsa-Fluidu má čo ďakovať, že je teraz už úplne zdravá a že zase robiť môže. — 7. Michal Ján od rokov trpel na prsné bôle a na pokazený žalúdok, Fellerov Elsa-Fluid ho ale chránil. — 8. Ja, Michal Rajtik sám som bol už od rokov ťažko chorý, nemal som žiaden apetít a vždy som ležal; odkedy užívam Fellerov Elsa-Fluid, som zdravý, ako chren.» — 12 flášiek alebo 6 duplovaných flášiek Elsa-Fluidu za 5 korún rozosiela franko Eugen V. Feller, lekárnik v Stubici, Templom-u. č. 18. (Horvatsko, záhrebská stol.)

***

Jeden Amerikán píše nasledovné vďakovčinenie:

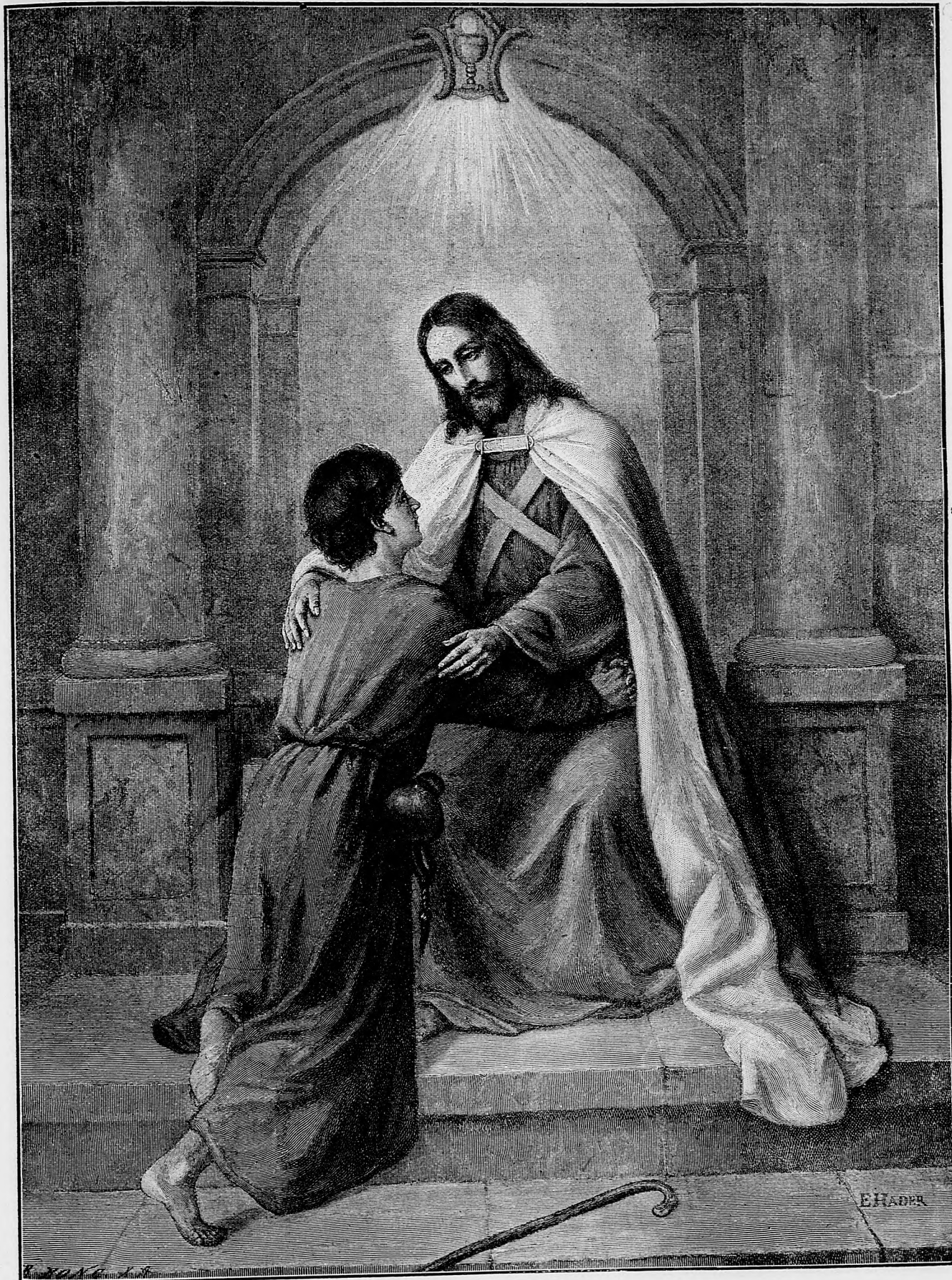
Vysokoceny pán Albert Müller, Budapest V., Kálmán-u. č. 18/d. Ja som obdržal od Vás dvojnásobno-elektromagnetický kríž R. B. Nr. 86967, a hneď i upotrebil; zdravie moje vrátilo sa mi v najkratšom čase po upotrebovaní Vášho aparátu. Tak tedy vyslovujem Vám svoju najúprimnejšou povďačnosť za Váš nezaplatiteľný vynález. Moja choroba bola rheumatismus a mňa liečili lekári cez dva roky rozličnými lieky bez výsledku. Lekárske a apatikárske trovy moje činily osemstošesťdesiat dolárov, napriek tomu nemohli mi americkí lekári pomôcť, iba jedine a výlučne len Váš vynález, dvojnásobno-elektromagnetický to kríž R. B. Nr. 86967; preto prijmite ešte raz moje vrele vďaky, milý Pán Boch nech Vás za Váš vynález tisícnásobne odmení. — S úctou Jozef Hungler, West Bethlehem, Janal St. Nr. 45. Nord Amerika.

***

Upozornenie. Viac ráz obrátili sa už ku nám jednotlivci s tým, zdá sa že je spoľahlivý ten alebo onen *ústav sprostredkujúci požičky*? Otázka táto bude napozatým zbytočná, bo hľa my odporúčame, a síce veľmi vrele, jeden taký výborný ústav, ktorý je bezpodmienečne spoľahlivý, a nadto ešte aj je nie sprostredkujúci, alebo *požičky sám prevádzajúci ústav*, tak že trovy prosredníctva môže si usporiť ten, kto sa tu uchádza o požičku. Tento ústav je: «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» v Budapešti.

Kto na svoj majetok

záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-utcza 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú ako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičku už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav z touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy hárske, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po- bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5⁰/₀ a na 4¹/₂⁰/₀-tové požičky bez všet- kého ztiahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dájú vysvetlenie.

Odpočinok pri Ježišovi.

DOPISY.

Zo Skalitého.

Veľavážený Pán Redaktor!

Ráčte byť tak láskavý, týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Krešťane» uverejniť.

Poriadky v Trenčanskej stolici.

Obec Skalite má jednu z dvoch priestranných tried pozostávajúcu školskú budovu, do ktorej vmestí sa 200 detí.

Ponevác ale učíteli (na základe jakéhosi paragrafu, aby deti vo škole mali pohodlnosť, jako v nejakej divadelnej lóže) jeden a jeden viac od 60 detí do svojej školy prijať nechcú, rodičia tých do verejnej školy neprijatých detí najali jedného občana, Ondreja Špilák, aby tento jejich deti dľa svojej schopnosti v čítaní, písaní počítovaní a v náboženstve poučoval.

Či ten Ondrej Špilák činil tým volačo zlého?

Pritom všetkom našli sa jakísi dvaja, lacným spôsobom zásluhu o vlasť učiniť si chcjúci vlastenci, ktorí do Trenčína oznámili, že menovaný Ondrej Špilák, učí deti Boh vie jakým vlasti nebezpečným sňahám (preto, že učí deti slovensky); následkom čoho nariadené bolo najprv vyšetrovanie, a bárs aj obecné predstavenstvo našlo a sa presvedčilo, že Ondrej Špilák činí s tými deťmi veľký pokrok, predsa mu je zakázané deti ďalej učíť — *bez toho, aby patričná vrchnosť bola nariadila, čo sa má tedy s tými deťmi činiť?*

Ponevác je známa vec, že jestli sa dieťa knihou lebo inou užitočnou vecou nezaoberá, z dlhej chvíle koná všelijaké prostopašnosti: z toho cieľu, aby som to zamedzil, oznámil som v kostole, aby všetky tie deti, ktoré učíť je Ondrejovi Špilák zakázano, prišli do riadnej školy sa dať zapísať.

Deti aj ochotne posluchli; z učiteľskej stanice Kys-Nového Mesta vypovedaný a do obci Skalite Jánom Szeghym násilným spôsobom vtisnutý učiteľ, Kubička, i so školským predsedom Jánom Dualským ale nielen že menované deti do verejnej školy prijať nechceli, ba čo viac, opovážlivý Kubička, učiteľ, hrozil sa rodičom tých detí, že ich dá pozatvárať; mňa ale vyhlásil za buriča.

Ct. čitatelia! Či ste slýchali v dvojtisicerom stolecí, aby sa rodičom, ktorí sa domáhajú o výučbu svojích detí, hrozilo areštom, a to ešte od takého človeka, ktorý ľudí súdiť a zatvárať kompetentný nenie?

Prečo si sl. stolica takého miláčka, ktorý sa radšie úlohou kráľovského sudcu a zatváraním pokojných ľudí, jako úlohou učiteľstva chce zaoberať, nevezme radšie ku vypátraníu a zatváraníu zlodejov — ktorých je v Uhorsku dost — za nejakého detektíva, jako aby ho obci násilným spôsobom na krky vešala za učiteľa?

Ostatne, zabraňovať privátným ľuďom deti cvičiť, učiteľom ale dovoliť deti do školy chodiť chcjúce zo škôl von vyhadzovať: je také šalamúnske nariadenie, jako ľuďom zabraňovať do Ameriky si ísť chlieb hľadať, a doma sa o výživu ľudu nestarať.

Jozef Badák, farár.

***

Lutiša na začiatku mája 1904.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Prevelebný Pán Redaktor!

Prosím o laskavé uverejnenie tohto môjho dopisu v našom obľúbenom «Krešťane».

Máj, ináč Kveten, je v roku jeden z tých najpeknejších mesiacov. V tomto tak príjemnom mesiaci, kde všetko obveseluje myseľ ľudskú; keď všetko naplňuje nádejou srdce gazdovo; keď to krásne zelené pole — tie prebohato kvetúce stromi — presvedčujú nás o múdrom riadení božom: nenie možné, aby človek nevzdychnúl si k Otcu nebeskému slovami: Ó, Bože, jak veľká je dobrota a láska Tvoja!

V mesiaci tomto ctítelia Mariánski sa v chrámoch Božích schádzajú, aby Kráľovnej všetkých kvetov, Blahoslavennej Panne Marii svoju úctu zvláštným spôsobom preukázali. Pobožnosť túto i májovou pobožnosťou menujú. Je to pobožnosť jedna tá najvznešenejšia — najutešenejšia. Ináč i mesiacom Mariánskym sa nazýva; bo vtedy ctítelia Mariánski najviac rozjímajú o krásnych čnosťach Blahoslavennej Panni Marie — o jej mocnej prímluve, o jej добрote a láske ku nám.

Nábožní ctítelia Mariánski v mesiaci tomto najviac volajú k nej; aby prišla a navštívila svojich ctíteľov; aby nás vyslyšala a prosila za nás Otca nášho nebeského, že by nám požehnal v potrebách našich.

Pri tom vďačia sa krásnymi kvietkami, ozdobujú oltáre Matky Božskej. Pobožnosť túto tohto roku v Lutišach každú nedelu na úmysel za všetkých dobrodincov — ktorí na nový kostol svojími milodarmi prispeli — vykonávať budeme. Asice tak, aby Boh láskavý vždy im bol napomoci, aby požehnal prácu jejich, chránil od zlého, a udelil im stáleho zdravia.

Tu dávam na známosť, že keď i každý počiatok je s ťažkosťami spojený, predsa konečne cieľu svojho dojsť musí. Po mnohom a veľkom namáhaní — konečne i nás Pán Boh potešil. Nový kostol už staváme, fundamenty sú už vykopané, a posviacka základného kameňa asi okolo 10-ho mája sa odbavovať bude. A bárs u nás medzi toľkými nepriaznivými okolnosťami všetko s ťažkosťou ide, predsa pre česť a chválu Božiu vďačne všetko prekonáme, len aby sme k cieľu čím skôr dojsť mohli.

V mene mojich chudobných farníkov srdečne ďakujem všetkým láskavým dobrodincom, ktorí väčším dielom naším obľúbeným «Krešťanom» povzbudení asi 1100 korún dovčúľ obetovali. Pán Boh zaplať a požehnaj nám ešte mnoho takých dobrodincov, lebo veru sme utisknutí na nich.

Farníkom je už rozvrhnuto 6000 korún, i to je s veľkou obetou spojené; lebo 160 chudobným rodinám 6000 korún složil je veru pri terajších pomeroch, keď

už i tak so všetkých strán farchami a všeliakými spláckami obťažaní sú, je až pri mnoho. — A čo-že je to ešte ku všetkému zaopatreniu. Veď nám treba 10.000 korún len na vnútornajšie veci. K tomu ani zvonov nemáme; lebo čo máme, to by hodná krava na krku dosť uniesla. Kým sme neboli v tom, ešte jakosi len ticho bolo, ale veru ináč je to včúľ: dosť sa ľudia naškamrú; nejednu horkú pilulku musím prehltnúť: a beda mne, jak bych tolko nevybral, aby už viac nemuseli platiť: lebo s tým som mojich farníkov ukojil; že na vnútornajšie veci, Boh, ktorý v trápení nikoho neopustí, požehná nám takých dobrých ľudí, ktorý za česť a chválu Božiu a pre chudobný ľud sú vždy hotoví obeť priniesť. A ja pevne ufám, že s pomocou Božou dielo toto tak krásne, keď i s trpkosťami, ale nie zahanbený — prevediem. Celú moju nádej skladám v Bohu a v dobrých ľuďoch; — veď ešte nevyhynúla láska kresťanská u všetkých ľudí.

Úctive prosím, a prosím neprestanem, kým nebudeme mať toľko, koľko nám treba: kto má a môže, nech dá; veď mu to Pán Boh požehná; je to pre vec svätú a Bohu milú.

S Bohom! S úplnou úctou sa značím Lutiša, u. p. Ó-Besztercze (Trencsén megye.) Ján Greben, farár.

***

Z Levoče.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velavážený Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Krešťane».

Dňa 14-ho februára b. r. predniesol som ct. čitateľom smutné položenie v Liptovskom Sv. Petre už od 118 rokov v rúnoch ležiaceho chrámu Božieho, a že tamější ubohí katolícki obyvatelia nie sú vstave pre svoju veľkú chudobu ten dom Boží vystaviť, bárs jejich najväčšia túžba je, na tom posvätnom mieste aspoň malý kostol vystaviť, kde by sa čas po čase sväté služby Božie ku duševnej poteche vykonávať mohli.

Z tej dôležitej príčiny s úprimnou dôverou prosím som láskavých čitateľov, aby ráčili svojimi milodarmi na pomoci byť liptovsko sväto-peterským katolíckym obyvateľom, aby sa jejich najväčšia túžba vybudovaním kostola uskutočniť mohla.

A hľa! s radosťou môžem uverejniť, že Boh Všemohúci vyslyšal srdečnú prosbu týchže filiálnych veriacich: naklonil srdcia milých ľudí, ktorí hneď na prvšie vyzvanie, čo aj od nás ďaleko prebývajúci, ponáhľali sa svoje milodary 10 korún prevelebnému pánu Žigmundovi Platthy, r. kat. horlivému farárovi do Liptovského Sv. Jána poslať. Mena tých ctených dobrodincov zvečňujú sa v pamiatkovej knihe cirkevnej, a aj tu sa uverejňujú. asice: Pán Jozef Bielny, učiteľ 6 korún (Magas-Majthény); pán Tomáš Maršo 2 koruny (Lipótvár Ujvároska); pán Ján Obrina 1 korunu a Bara Obrina 1 korunu (Dol. Tuzla v Bosni). Boh Všemohúci požehnaj ich za tie milodary, a buď im vo všetkých potrebách na pomoci!

S pochvalou musím spomenúť, že aj levočskí obyvatelia, ktorí vidiac pekný oltárny obraz skrze Ludvika

Jung vymalovaný a od nížepodpísaného pre nový kostol sväto-peterský darovaný, — tak boli pohnutí, že v tom okamžení nasledujúci oddali svoje milodary nížepodpísanému, asice: p. Anna Waško 2 koruny a p. Anna Kiecko 1 korunu; spolu 3 koruny, ktoré sa prevelebnému lipt. sv. jánskému r. kat. farskému úradu doručia.

Pán Boh Všemohúci nech ráči odplatiť všetkým už na tom svete a aj vo večnosti za udelené milodary. Kniežovia Apoštolov, S. S. Peter a Pavel — ktorým k úcte starý kostol vystavený bol, a aj vystavať sa majúci venuje, — nech vyprosia požehnanie na šťastlivé vybudovania nového chrámu Božieho, tak aj na týchže dobrodincov, ktorí svojimi príspevkami napomáhajú ten od dávna túžobne očakávaný svätý Stánok. — Aby sa tedy v spomenutej filiálnej obci nový kostolček čo skôr vystavil a ďalším službám oddal: prosíme Vás drahí Bratia aj Sestri v Kristu, prebývajúce v Europe alebo za morom v Amerike, ráčte vašimi milodarmi ku uskutočneniu tohože svätého cieľu na pomoci byť, áno, aj iných horlivých dobrodincov získať a prosím, aby svoje láskavé príspevky a zbierky s udaním mena, príspevku a bývania, na prevelebného pána Žigmunda Platthy, r. kat. farára Liptó Szent-Iván, (Felső Magyarországi) poslať ráčili.

Ten dar, ktorý Vy, milí spoluveriaci, na vybudovanie chrámu Božieho obetujete, zaiste Vám požehnanie prinesie. V Svätom Písme tak čítame: «Dvojnásobne dá, kto chytro dá». (II. Kor. 9. 7.) A zase na druhom mieste stojí: «Keď mnoho máš, daj hojne; a jestli menej máš, hľadaj to málo vďačne dať». (Tob. 4, 8. 9.)

Konečne ešte doložím, že sa mena ct. dobrodincov a láskave obetované príspevky v našom milom «Krešťane» uverejňujú a s veľkou povďakou kvitujú.

Levoča, dňa 1-ho mája 1904.

S Bohom!

Andrej Bisz,

šlosiarsky majster. (Nová-Ulica č. 30.)

***

Prievidza.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Vel'actený Pán Redaktor!

Ráčte byť tak laskavý týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Krešťane» uverejniť.

Obyčaj je nazývať mládež nádejou národa. Celkom správne! Veď časom z mládeže budú samostatní občania; a ona prevedie ten zástoj, ktorý teraz my zastupujeme. Ale len od takej mládeže máme očakávať čo dobrého, ktorá má schopnosť k tomu povolaniu, ktoré na ňu jak v spoločenskom, tak aj v politickom živote čaká. Od nemravnej, nevzdelanej a zkazenej mládeže nečakajme dačo šľachetného. Tá je nám na žiaľ a na potupu. Zneváži ona meno otcov, a je na pohoršenie každému. Aby teda mládež zodpovedala vel'avýznamnému povolaniu svojemu, musíme ju vychovávať k tomu s učením a s dobrým príkladom. Musíme ju viesť v dobrom.

Či má mládež všade takýchto oduševnených a nesebeckých vodcov, to je iná otázka. Na tú nech tí odpovedajú, ktorých povinnosťou bolo by vychovávatelmi byť zanedbanej mládeže. Mesto naše — chvála Bohu — od

pár rokov našlo šlachetného muža, ktorý zaujal sa opustenej remeselníckej mládeži, shromáždil ju kolo seba ako dobrý otec, a založil pre ňu katolícky tovaryšský spolok, a od toho času zostal jej bedlivým vychovávateľom. Meno tohoto muža je: *Pavel Guba*, kňaz z radu piaristov. Viac ráz písali sme aj v «Kreštane» o jeho účinkovaní, teraz na krátko opíšeme slávnosť, ktorú poriadal spolok tovaryšský dňa 1. mája, z príležitosti posviacky domu svojho. Treba vedieť, že Pavel Guba kúpil dom pre spolok. Je pravda, pod ťažkými podmienkami a nepriaznivými peňažitými pomerami, lebo sprázdnu rukou dal sa do práce, nenajdúc takých dobrosrdečných priateľov, ktorí prispeli by boly k pomoci s väčšou podporou. Nuž ale pán predseda dôveruje, že Boh mu pomôže, tak ako aj dosiaľ pomáhal. V deň 1. mája bola veľká svätá omša v kostole piaristov. Čez omšu p. Guba kázal o sv. Jozefovi, postaviac ho za príklad priemyselnikom. Po sv. omši v slávnostnom pochode pod zástavou spolku a sv. Kríža a v sprievode 40 družíc a družbov šli sme do domu tovaryšského spolku, ktorý bol ovenčený a ozdobený zástavami. Processia spievala pieseň k Panny Marie. Prijdúc do miestnosti, pán Guba povedal peknú reč, v ktorej udal, akým spôsobom previedol kúpu domu; kreslil cieľ spolku a povzbudzoval mladíkov k činnosti, k vytrvaniu v mravnosti, v náboženstve a vo vlastenectve, konečne vysvätil dom. Slečna *Margitka Orješek* rečnila na túto príležitosť písanú báseň; mladíci zaspievali hymnu a tovaryšský marš s čím sa slávnosť skončila.

Večer vydržoval spolok tento divadelnú prednášku, na ktorej shromáždilo sa obecenstvo vo veľkom počte. No, prednáška výborne sa podarila a doniesla aj do kasse značný výnos.

Prajeme spolku tovaryšskému trváci rozkvet, a prosíme mládež, aby nikdy nezostúpila z dráhy, po ktorej vedie ju pán Pavel Guba. Nech povzbudzuje príklad tento k činnosti aj té obce, kde mládež nemá vodcu, ale je zanedbaná. Na zdar!

Úd spolku.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhivatala, Bpest, IV., Ferencz-József-rakpart 27. szám.*

Otrávenie krve. Z vášho listu zatvárame, že sa vám pridala aj iná choroba. Mali by ste nám odpovedať, zdá sa vám môže byť a spať, a či nemávate tajnú zimnicu podvečer, tiež, či sa nepotíte hojne v noci. Jestli zeliny nepoznáte, idte do apatičky a žiadajte si tieto: 1. *Salvia off*; 2. *Artemisia Absynth*; 3. *E. Centaur*; 4. *Verbascum Schraden*. Z každej nech vám dajú jednako a nech všetko pomiešajú. Povedzte, že aby to všetko stálo len 30—40 kr. Tie zeliny si varte a požízajte na miesto vody. *Chorý.* Keď ste blízko Viedne, hláste sa na takzvanú «Kliniku». Tam vás preskúmajú lekári zdarma, a bude-li treba, aj vás tam zadržia tiež zdarma a budú vás liečiť. Len nemeškajte. Keď by vás odkázali do Buda-

pešte, ako občana Uhorského, musíte sem sa hlásiť, aj vás prijmu na Klinike.

Pt. P. K. Snáď časom po kusoch. Ináč vďaka za ochotu, a Pán Boh Vám pomáha!

Do Schwarzbachu. Dopúšťame, že máte pravdu, ale z toho povstaly by nemilé otázky.

J. J. v Báčújfalve. My hlásame svornosť, ale do toho sa miešať nemôžeme.

Ján Jarabovský v Coun, Pa: «Posla Svätého Antona» posielame len tým, čo nám popredku zašlú predplatné, asice 75 ct. Pre svoje rodiny tu v svojom kraji predplatiť môžete aj ztadiaľ, predplatok pre týchto obnáša 40 ct. Boh Vám pomáha!

Mladík. Veľmi radi by sme Vám to vykonali, ale tie čísla už viac nedostať.

Vel. A. K—čík v Hybiach. Tieto dni pošleme Vám niekoľko čísiel nášho «Posla», ráčte-že ich potom vašim veriacim odporúčate. «Mienka . . .» uverejníme snáď už v budúcom čísle. Zdravstvujte!

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Kreštana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Pútnické miesto: Višnové. Sostavil J. Buday. Vydal Alexej Frátrik, farár vyšnovský. Cena 8 halierov.

Májové kvety, čili nábožné rozjímanie o blahoslavennej Panne Marii. Spracoval Fr. Sasinek. Vydal Fr. Richard Osvald. Cena 80 hal. Dostať: Fr. Richard Osvald, správca fary, Tepla (Lenge) o. p. Bélabánya.

Jako sa svedá rozumná mládež? Duševné zrkadlo. Vydáva Redakcia «Posla božsk. Srdeca Ježišovho». Cena 10 hal. Pre knižku takto píšete: Redakcia «Posol božsk. Srdeca Ježišovho» Trnava, (Nagyszombat). knižka behom desať rokov päťkrát vydaná bola, dovedna v 48 tisíc výtiskoch. — K dostaniu je u pôvodcu Štefana Janovčik, farára v Likavke, ostat. pošta Liptó-Rózsahegy. Za vopred zaslaných 13 korún 50 halierov pošle 20 výtiskov frankované.

Knihvedenie pre gazdovsko potravné a úverné spolky. Cena výtisku viazaného, franko 1 kor. 60 halierov. K dostaniu u pôvodcu Štefana Janovčik, farára v Likavke o. p. Rózsahegy. — Táto knižka je praktične zostavená a osozná pre tých, ktorí potravné spolky spravujú. Potravným spolkom ju vrele odporúčame.

«Posol božsk. Srdeca Ježišovho» — časopis obrazmi okrasený k rozmnoženiu úcty božsk. Srdeca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave, Prešporská stol. mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 K. 60 halierov.

Znížené ceny. Knižka: «K čomu vedie opilstvo» smutná, ale pravdivá udalosť zo života ľudu stojí odteraz miesto 20 hal. len 12 halierov. Dvadsaťpäť kusov 2 ko-

Treba žiadať

vo vlastnom záujme

Pôvodnú Kathreiner

Kneipp sladovú kávu

len v bálíkoch ochranným znakom farára Kneipp a menom Kathreiner opatrených, chraňme sa nadevšetko jakékoľvek bezcenné napodobnenia odobierať.

U4.II/d

Do 500 zl. mesačne

(a to len ako extra zárobok) môže každý ľahko, statočne a bez všetkých útrat zarobiť. Pošlite a to hneď Vašu adresu pod S. K. 163 na

Kanceláriu oznamov Steinhausen

Karlsruhe (Baden) Amalienstrasse.

Najlepšie

Koše

dodáva známá firma

JOSEF MECERA

v Čelakovicích (Čechy).

Polovlnené sukne v rozmanitých farbách, dobrej jakosti 1 kus po 65—70 kr. **detské sukienky 20 kr. dobierkou zasiela: ADOLF JELINEK** v Lisku, p. p. Jimramov Morava. Tovar, jestli sa nehodí, prijmem nazpät a peniaze prinavrátim. Nespokojnosť je vylúčená.

Peniaze „mnoho“ peňazí!

mesačne môže **1000 K** každý bez zvláštných vedomostí a bez výloh snadno a poctivo zahladať. Jestli zašlete hneď svoju adresu pod zn. «E. 806.» anoncn. oddeleniu

«Merkuru», Mannheim, Merrfeldstrasse (Badensko).

Na 60-dňovú próbu

pošlem **Anker-Nickel-Roskopf-Patent-Remontoir** vnekové hodinky poštovou dobierkou za

2 zl. 50 kr.

Pri objednávke 3 kusov, kus po 2 zl. 25 kr. Pri šiesti kusoch po 2 zl., zaväzujem sa, na žiadosť, behom 60 dní peniaze nazpät vrátiť. Ku každým hodinkám retiazka a ozdoba zdarma.

Najlepšie a najlacnejšie hodinky ku práci, 10.000 kusov s najlepším uspokojením je v úžitku. Za dobre chodenie 3 ročná písomná záruka. — Jediný rozosielať poštovou dobierkou je výlučne I. V. A. z hlavného skladu roskopf hodinkovej fabriky **LEO LATEINER, Wien, I., Fleischmarkt 17-42.** Mój cenník, ktorý viac než 500 vyobrazení obsahuje, rozličných hodín zlatých a strieborných predmetov, na žiadosť zdarma a franko zašlem.

Na 30-dňovú próbu

zašlem každému nové, **Mayer-sústavy Anker-Nickel-Roskopf-Patent-Remontoir** hodinky, s peknou retiazkou a schránkou za **2 zl. 50 kr.** poštovou dobierkou. Tri kusy **6 zl. 75 kr.** šiest kusov **12 zl.** — Najpríhodnejšie hodinky do práce pre jedného každého. **S ročnou písomnou zárukou.** V páde

nezodpovedania, peniaze sa nazpät vráti. Objednať možno len v hlavnom sklade spojenej dielne na hodinky Roskopf

Leopold Mayer,

cis. a kráľ. spolahlivý a statočný zaopatrovateľ

Vieden, XIV., Mariahilferstrasse 87/J.

Chraňme sa od padelateľov.

Dvojnásobne elektromagnetický križ

[Nie Voltov križ!]

R. B. Nr. 86967 uzdravuje a rosveseľuje, za čo dobre stojíme: pri lámke, lúpání, astmatických neduhoch a bezsivnosti, hučaniu v ušach, migrenu, klopaniu srdca, boľasti hlavy a zubov po-

Nietajni prostriedok

žltosti, krčoch žalúdka, ischiasu, udieraniu krve, krčoch, proti

všeobecnej slabosti a. t. d'.

20-ročné choroby boly už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštným spôsobom upozorňujeme čtené obecnstvo, že mój aparat nemá sa držať za aparat Voltu, ktorý na základe svojej neužitočnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto mój dvojnásobne magnetický križ nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštným spôsobom sú odporúčané. — Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, nazpät dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím mój aparat upotrebiť.

Malý aparat stojí 4 koruny, ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký aparat 6 korun. Pri ťažkých chorobách zastarených aj 20 rokov sa má upotrebovať.

ALBERT MÜLLER

Budapešť, V. okres, Kálmán-utca č. 18/C. Vadász-utca na rohu.

VEĽKÝ KRACH!

V New-Yorku a v Londíne nešialani ani európejskú suchú zem a preto jedna na strieborné náradie fabrika nútenos vydela sa byť, že svoj tovar len za cenu roboty toho predá. Ja som splnomocnený, splnomocnenstvo toto plniť a nazáklade tomto za 6 zl. 60 krajciarov nasledujúce náradie pošlem:

- 6 kusov veľmi fajnové stolové nože s opravdivou anglickou klingou
- 6 kusov amerického patentirovaného striebra vydliečky,
- 6 kusov amerického patentirovaného striebra jedacie ližice,
- 12 kusov amerického patentirovaného striebra kávové ližice,
- 1 kus amerického patentirovaného striebra polievkovú ližicu,
- 1 kus amerického patentirovaného striebra mliekovú ližicu,
- 6 kusov Anglická Viktoria spodnie táčne,
- 2 kusy imponantné stolové svietniky,
- 1 kus tajnové cukrové sitko,

42 kusov spolu len 6 zl. 60 kr.

Tieto 42 kusy predtýmto 40 zl. koštovali a veľ len 6 zl. 60 kr. v najlavnejšej cene je k dostaniu. Americké a patentirované striebra je jedna s vonku a s nutra biela kova, ktorá striebornú barvu aj 25 rokov udrží začo ja garantujem. Svedectvom tomu, že tento

neni kamstvo

zavazujem sa bár komu, komu sa náradie nepačí peniaze späťky dať. Nech nikto nezameská túto pohodlnú príležitosť použiť žeby si túto okrášľujúcu garnitúru nezaobstaral

ktorá utešeným svadbo a iným darom je,

d'alej do každej lepšej domácnosti príliš je súca, k dostaniu je výlučne len u

A. HIRSCHBERGA

amerického patentirovaného striebra závod

Viedeň, II., Rembrandstrasse 19B Telefón 14597.

Rozposielky na okolie s dobierkou alebo peniaze vopred v poslaň. Ku tomu čistiaci prach 10 kr. Opravdivý len na boku vydiacu ochraňujúcou markou (zdravotná kova).

Výťah s tisíce uznajúcich listov:

S prvou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu garnitúru za 6 zl. 60 kr. Koložvár baron Bánffy jeho exell.

S prvou zásielkou som úplne spokojný, prosím ešte jednu zásielku. Kaloča, Ján Majorossy, kanonik.

Zásielku s jedacím servicom som obdržal, veľmi som spokojný nech mi ešte jednu takúto garnitúru 42 kusy na dobierku s amerického patentirovaného striebra pošlú. Bozovič, Kr.-Sórenska st. S. Keresztes hlavný slúžny.

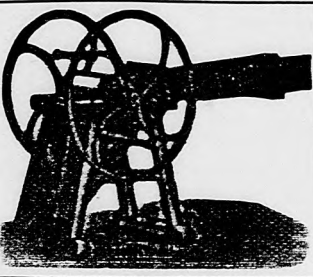
Páni hospodári! Netreba vám viacej hospodárske stroje z cudziny alebo od firiem nám nepriateľských drahsie kupovať, lebo moje výrobky dosiahly značnej dokonalosti.

Odporúčam svoje najnovšie: **Mláčacky s oceľovými guľčkovými ložiskami**, ktoré idú o polovicu ľahšie, než ktorékoľvek iné. **Zentúre** dla najnovších modellov. **Zlepšené rajtáre**. **Výborné sečkovice** amerického a anglického systému. **Triery**. **Strúhadlá** na burgyňu. **Šrotovníky** na zrno. **Stroje na siatie**. **Pluhy**, **brány**. **Stroje na rezanie kapusty**. **Mačkadlá** na syr, borievky a na hľnu. **Železné mangle** na prádlo, **decimálne váhy** a **stroje na lámánie stromovej kôry**.

Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

MICHAL TRESKON, fabrikant hospodárskych strojov

v Bytči (Nagy-Bittse).

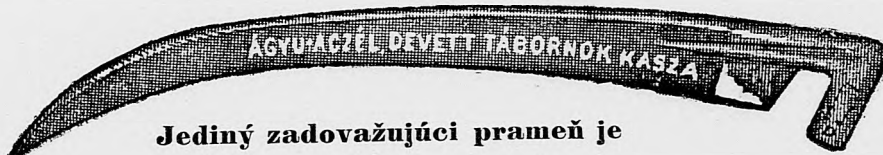

Najlepšia kosa na svete je „kosa z delovej ocele generála Devetta“,

ktorá je z najvýbornejších kovov složená shotovená je z najlepšej a najvýbornejšej delovej ocele, a s takou umeleckou vedou je dvojnásobne zahartovaná, že jej možnosť vzdorovania stojí na najväčšom stupni a prevyšuje všetko, čo sa v tomto obore nachodí.

Ochranná známka.

Jediný zadovažujúci prameň je

PAVEL SOHR, v SOMOGY-SZILL-É,

ku ktorému majú sa zaslať všetky dopisy a objednávky, týkajúce sa kôs generála Devetta

Ceny kosity generála Devetta z delovej ocele sú:

65	70	75	80	85	90	95	100 cm.
95 kr.	1 zl.	1 zl. 05 kr.	1 zl. 10 kr.	1 zl. 15 kr.	1 zl. 20 kr.	1 zl. 25 kr.	1 zl. 30 kr.

Pri objednaní 5 kusov poštové výdavky znáša firma. Pri objednaní 10 kusov tiež dielňa znáša poštové výdavky a k tomu jednu kosu ešte zdarma zašle. — Za každú kosu z delovej ocele generála Devetta dielňa ručí a nezodpovedajúcu kosu dielňa bez všetkých útrat začaruje (ale zo skúsenosti vieme, že medzi 1000 kusami sa ani jedna zlá nenachodí. Pravá novota! Vyznačená koša zľahčujúcim kľúčom 20 kr. Diadal náčinie ku nakutín, kladivko, a penka 85 kr. Amergansky brúsiaci kameň pre kosu na svete najlepší 20 kr.

Objednávky sbierajúcim dáme osobitnú vzáctnu výhodu. — Každý nech si žiada cenník na dopisnici. S kosou z delovej ocele generála Devetta pri jednom brúsení možno na dialku 250—300 krokov kosiť. Jedno nakovanie dostačí na viac dní. Kosa z delovej ocele generála Devetta zhotovená je po ruke

Diamantová ocelová britva s trojročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciarov. Cenná britvová pošva zdarma.

Smrteľné nebezpečie na jednej svatbe.

(Odtisk zakázaný.)

Skutočná udalosť dľa rozprávky Jána Mudroňa v Komárom-Tarjane.

(Odtisk zakázaný.)

Bolo po žatve, tu sedeli sme pod lipou pred kostolom s našim starým učiteľom, rozprávky ktorého sme tak radi počúvali. Tento raz nám rozprával o svojom priateľovi.

«Sused Michal», vravel medzi iným, bol veľmi obľúbeným človekom a dedinským rychtárom; mal dve dcéry, z ktorých jedna, 18ročná Mária vydala sa mala za syna zámožného lichvára, Martina. Tá druhá dcéra bola bledá, chorľavá, 18ročná dievčica, trpela od detinstva na pakostnicu, štiepanie v údoch; ramená a nohy jej boli opuchnuté, vždy mala boľenie hlavy, klopanie srdca, závrat ju napádal a mdloba, a ponevác takmer vždy ležala v posteli, nemala chuť k jedlu. Bohatý gazda nešetřil peniaze, aby mladšiu dcéru svoju vyliečil, ale nič nepomohlo. Pred tromi rokmi, keď sa starašia dcéra vydávala mala, nevedel ani gazda sám, koho by mal pozvať za starejšieho bez toho, že by ostatných susedov nejak neurazil, z ktorých jedonkaždý milerád by bol šiel za starejšieho, lebo všetci milovali gazdu. Tu si razom vzpomienka na mňa a na krásne časy, keď sme spolu slúžili pri vojsku. Vtedy povedal svojej manželke, s ktorou sa radil, koho by mal pozvať za starejšieho: «Môj starý priateľ učiteľ ten a nikto iný nebude starejším!» Hneď písal, aby prišiel. To bola myšlienka, ktorú mumilešť Božia vnukla. Svitol deň svatby. Hostia sa dostavili z celého okolia, v chráme držal pán farár peknú kázeň potom šli sme za zvukov príjemnej budby domov, sde sa pri vine, hudbe a tanci všetko rozveselilo. Razoem nastalo ohromné rozčulenie. Gazda klesol staby ho hrom bol uderil, oči mal zavreté, triaso sa na celem tele, tvár mu bola celkom premenená. Hudba zamkla, svatobníci stáli od ľaku bledí ako prikovaní. Hneď otvorili okná a gazdú umývali octom a vodou, ale všetko marne; ženy a dievky bedákaly a zúfale si vlasy škľbaly, srdce sa mi svieralo a ja som nemohol pomôcť! Tu mi vzkrsla v hlave ratujúca myšlienka, volám na manželku svoju:

«Oh, keby sme tu mali Fellerov Elsa-Fluid, ten by nášmu priateľovi istotne pomohol!» Moja manželka rýchlo prekutala svoje vačky a na šťastie našla dve flašky; vzal som jej jednu z ruky kľaknul k Michalovi, natrel som mu okolie srdca, prsá a hlavu a nakvapkal som mu niekoľko kvapiek z podivného Fellerovho Elsa-Fluidu do úst. Môj dobrý priateľ hneď otvoril oči a šeptal: «Ešte, ešte!» Dal som mu ešte 10 kvapiek a hneď mu bolo ľahšie. Gazda onedlho vstal; všetci plakali od radosti, blahoželali gazdovi a mne. Veselie sa zase započalo, všetko zase ožilo. Hostia si vždy pripíjali na zdravie dorábateľa lekárnik Eugena V. Feller v Stubici. O hodinu bol gazda už celkom zdravý. Hostia vtedy chceli vedieť, že zkadial poznám tento podivne účinkujúci Elsa-Fluid? a ja som im potom rozprával, aký chorý bol vždy môj priateľ a dobrý známy gazda, kaprál Hoffer, ako trpel na boľenie žalúdka, mdlobu, nechuf k jedlu, jatrovú nemoc,

Môj dobrý priateľ hneď otvoril oči a šeptal: «Ešte, ešte!»

klanie, tak, že ho z vojančiny domov poslali, ale doma mu tiež nebolo ľahšie, vždy viac a viac chradnul, mal koliku, boľenie prs, užil všelijaké lieky, ba i všelijakých fluidov, o ktorých čítal v kalendároch, ale nič mu nepomohlo. Tu čítal raz v kalendári rozprávku o Fellerovom Elsa-Fluidu a o Elsa-pilulkách a hneď si objednal u lekárnik Eugena V. Feller v Stubici, Templom-utca 18. (Záhrebská stolica) 1 tucet (12 flašiek) Elsa-Fluidu za 5 korún a 6 škatuliek Elsa-Piluliek na prehnanie za 4 kor. Poštovné porto zaplatil dobrý apatekár sám. Užil denne trikrát po 20 kvapkách Elsa-Fluidu v šálke sladkého mlieka a tre si denne 2 krát čistým Elsa-Fluidom žalúdok, brucho, prse a všade tam, kde bóle cítil; z Elsa-Piluliek užil denne 4 a bolo mu so dňa na deň ľahšie a teraz je úplne zdravý a každému odporúča proti všetkým neuhom právy Fellerov Elsa-Fluid a Fellerove Elsa-pilulky. Teraz všetia ľudia v dedine užívajú Fellerov Elsa-Fluid a liečia ním menovite popáleniny, rany, klanie, štiepanie v údoch, zrádnik, hlísty u detí, slabý zrak. Jeden človek bol už takmer slepý, a za 6 týždňov upotrebil Fellerov Elsa-Fluid roztriedený s vodou k umývaniu a teraz zase vidí ako predtým, keď bol ešte mladý.

Dalej chuália ľudia Fellerov Elsa-Fluid proti vytknutiu, ruži, boľeniu prs, boľeniu hrdla a gágora, záduchu, pľuvaniu krve, zachrýpnutiu, krčom, nočnému poteniu, ba aj proti zastaralým neuhom nervosity, bleďačke, a málokrevnosti som počul Fellerov Elsa-Fluid chválil a uživaný súčasne s Elsa-pilulkami osozí aj oproti žltáčke a žalúdkovým chorobám.

Ja sám, — tak rozprával učiteľ ďalej, — ďakujem Elsa-Fluidu, že zase dobre vidím, lebo prv, než ma Hoffer upozornil na Fellerov Elsa-Fluid, som

už už myslel, že nikdy viacej nebudem vidieť, tak zle už bolo smojima očima! Gazda hneď objednal u lekárnik Eugena V. Feller Stubici (Templom-u. 18.) 4 tucty Elsa-Fluidu za 16 korún a o niekoľko týždňov úplne vyzdravela i jeho mladšia dcéra, a teraz často objednáva 1 tucet za 5 korún pre chudobných.

Zo svatobných hostov už tiež mnohí objednali si Fellerov Elsa-Fluid a Fellerove hnažuce Elsa-pilulky a dosiahli najlepšie úspechy ešte aj pri hučeni v ušiach, škroulosnom hnojení výsype, pri zimnici borúčke, influenci, nátku, ochromeniu ramien a nôh, hámerrhoidov (zlatej žily), kyslého grgania, mdlôb a menovitie oproti boľeniu zubov. Toto je rozprávka starého učiteľa, ktorú, mi nedávno môj priateľ sdělil. Rozumie sa, že som si aj ja hneď objednal Fellerov právy Elsa-Fluid, predne 24 flašiek za 8 korún 60 halierov, potom 36 flašiek za 12 korún 40 halierov a Elsa-Fluid mi prinavrátil zdravie. Nielen nemocní, lež i zdraví si objednávaajú Elsa-Fluid ku každodennému umývaniu. Som presvedčený, že mi každý povdačný bude, kto si objedná Elsa-Fluid. Len sa varujeme od napodobenia a objednávaajme rovno v Stubici a napíšme jasno adresu lekárnik: Eugena V. Feller lekárnik, Stubica, Templom-utca 18. (Hrvtasko.)

Právy Fellerov Elsa-Fluid (Fellerov Fluid z essencií príjemne voňajúcich bylín so známkou „Elsa“) musí na všetkých úpravách a na každej flaške nosiť takúto ochrannú známku, jaka je tu vyobrazená s menom «Elsa» a s podpisom «Feller». Ponevác najnovšie Fellerov Elsa-Fluid často pod všelijakými podobne znejúcimi menami padelajú, prosí sa ctený čitateľ, aby pozoroval na meno „Feller“, a nech nepomýli opravdivý Fellerov Elsa-Fluid s podobne znejúcimi pade aninami (ako na príklad Zlatý-Elsa-Fluid, Lujza-Fluid objednet si atd.). Nesvedomiti ľudia ešte aj ochrannú známku napodobujú, teda aj «ochranná známka» je len vtedy opravdivá keďže je vidno na nej mená «Feller» a «Elsa». Zdarma pri 12 flaškách. dostanete po každom opätovne objednanom tucte, aj s portom, škatulou a návodom k upotrebeniu! Elsa-Fluidu 1 flašku. **Chraňte sa od napodobovania!** — Menej neposielame.

12 fliaš alebo 6 dvoj. fliaš 5 korún — hal. 48 fliaš alebo 24 dvoj. fliaš 16 korún — hal.
24 „ „ 12 „ „ 8 „ „ 60 „ „ 60 „ „ 30 „ „ 20 „ „
36 „ „ 18 „ „ 12 „ „ 40 „

Kto na žalúdkové boľosti a na netravenie (chufi k jedlu) trpí, tomu najlepšie odporúča ju sa Fellerove Rebarbara-Elsa-Pilulky s ochranov známok «Elsa» (Pilul. rhei chim. comp.) na krátko: „Elsa-Pilulky“. Tého pilulky istotne rýchlo a bez bolasti napomáhajú na prehnanie; účinkujú rýchle, isto, bezbolastne, zvyšujú chuť k jedeniu a napomáhajú trávenie, čistia ufavuju ako bóle aj choroby žalúdka tráviacich ústrojov. Obzvláštne pri zlom trávení, žl táčke atd. atd. a pri druhých chybách; dopomáhajú tiež i pri tvrdej stolici natoľko, nakoľko koža a druhé ústroje pohybujú sa. Velký počet povdačných listov. Mnoho pochvalí o uživaní piluliek v jedno spolu s Fellerovim „Elsa-Fluidom“. Pilulky sú len vtedy opravdivé, keď na žlto zabarvených škatulkách nachodi sa ochranná známka „Elsa“ a podpis „Feller“. Jedon balík (6 škatuliek) stojí 4 korúny

Osem ročné dievča čez celú zimu trpelo na nohi boľenia a kroz «Elsa-Fluid», za eden týždeň celkom vy zdravelo.

Josef Kraják
(Nemesény Tekovská stol.)

Kto chce dostať Fellerov Elsa-Fluid, a práve Fellerove Elsa-pilulky, nech si objedná listovne a jasno napíše adresu jediného dorábateľa:

EUGEN V. FELLER, lekárnik,
dvorný dodavateľ jeho cis. a kráľ. výsosti princa Filipa Bourbona
STUBICA, Templom-utca 18. szám. (záhrebská stol.)

Na prosby, prospekty, návody, ku uživanu, atd. dostane každý z darma.

Tlačou Stephanaeum. V Budapešti, VIII. Szentkráľy-utca 2/a.

Na proty hlavy boľenia hučanie v ušach, zubov, žalúdka, pichaniu, ranách, slovom pri všetkých nemocáh s dobrým úspechom účinkuje «Elsa-Fluid».

Juraj Király
Svätý Lavrinec (Baraňanská stolica).